

FINANSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 38/2001 rd

Statsrådets utredning om sin ståndpunkt till de prioriterade åtgärderna i EU:s budget för 2003

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 23 november 2001 statsrådets utredning om dess ståndpunkt till de prioriterade åtgärderna i EU:s budget 2003 (E 115/2001 rd) till finansutskottet för eventuella åtgärder.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i samtliga av finansutskottets delegationer.

Sakkunniga

I samband med behandlingen av ärendet har utskottet hört

- budgetrådet Rauno Lämsä, finansministeriet.

Förvaltnings- och granskningsdelegationen har hört

- forskare Eva Varis, utrikesministeriet
- regionutvecklingsdirektör Antti Uusi-Hakala, inrikesministeriet.

Skattedelegationen har hört

- budgetrådet Rauno Lämsä, finansministeriet.

Kultur- och vetenskapsdelegationen har hört

- direktör Jaana Palojärvi, undervisningsministeriet
- sekreteraren för internationella ärenden Sami Kantola, Allianssi ry.

Jordbruksdelegationen har hört

- överinspektör Marja Kokkonen, jord- och skogsbruksministeriet
- sektionschef Jouko Nieminen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf.

Trafikdelegationen har hört

- ekonomiplanerare Jaana Kuusisto, kommunikationsministeriet.

Handels- och industridelegationen har hört

- budgetsekreterare Martti Salmi, finansministeriet
- överdirektör Taisto Turunen, överinspektör Tapio Laamanen, överinspektör Heidi Vuori-Karvia och projektchef Tero Kuitunen, handels- och industriministeriet
- gruppchef Tero Lausala, Finpro.

Bostads- och miljödelegationen har hört

- ekonomidirektör Oili Hintsala och konsultative tjänstemannen Martti Poutanen, miljöministeriet.

STATSRÅDETS UTREDNING

I beredningen av budgeten för 2003 utgår Finland generellt från att budgetdisciplinen skall iakttas och den uppställda finansiella ramen respekteras. Finland uppmärksammar att avsevärda belopp av budgetmedlen för 2000 och 2001 står outnyttjade och föreslår att kommissionen låter utreda vad detta beror på och att den utifrån sina rön lägger upp en åtgärdsplan för att lägga situationen till rätta. Budgeten för 2003 bör an-

passas efter de verkliga utgifterna. Som Finland ser det bör kommissionen i sin budgetberedning prioritera en utveckling av en ny näringspolitik för EU och informationssamhället, ett målmedvetet stöd för den utvidgade unionens närområden och kraftfullare åtgärder för att utveckla landsbygden. Vidare bör unionen göra en energipolitisk satsning.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Allmänna synpunkter

Enligt utskottets mening är det mycket positivt att Finland i god tid vill påverka vilka åtgärder som skall prioriteras i EU:s budget. Det bäddar för att våra synpunkter blir bättre beaktade.

I budgetförfarandet är det skäl att ta fasta på den allmänna budgetdisciplinen och de begränsningar som den finansiella ramen ställer precis som statsrådet framhåller i sin skrivelse, anser utskottet.

Vidare är det högst motiverat att det utreds varför budgetmedel under två år i följd står outnyttjade och att detta beaktas i den fortsatta budgetberedningen. För medlemsstaterna innebär ett årligt överskott på omkring 60 miljarder mark i EU:s budget en betydande ränteförlust. Det bidrag som i år skall återbetalas till Finland ligger kring 450—500 miljoner mark och den kalkylmässiga ränteförlusten enligt en räntefot på 4 procent kring 18—20 miljoner mark. Det gäller också att syna det administrativa förfarandet för att budgeten skall bli mer öppen och onödig stelbenthet och missbruk i administrationen undanröjas.

De fyra prioriterade åtgärderna under 2003 är viktiga och välgrundade ur Finlands synvinkel också ekonomiskt. Finland har startat eller har beredskap att dra i gång viktiga projekt inom dessa prioriterade områden och ju mer EU-stöd som

kan utverkas för dem, desto mindre nationell finansiering kräver de. Det viktigaste projektet gäller fortsatt miljöstöd till jordbruket. En fråga för sig som gärna kan utredas är om finansieringen av projekt inom ramen för den nordliga dimensionen bättre kunde främjas om det fanns ett särskilt budgetmoment för dem.

Vad gäller utbildning, vetenskap och kultur konstaterar utskottet att de budgetfinansierade programmen 2003 är fortlöpande och därmed inte kräver särlösningar. Men det är värt att notera att kommissionen i november 2001 har lagt fram en vitbok om ungdomspolitik i unionen. Vitboken tar bl.a. upp ungdomars medinflytande över beslutsprocesser, informell inlärning, sysselsättning samt främjad rörlighet och främjat socialt välbefinnande. De resurser som behövs för att verkställa eventuella beslut utifrån vitboken bör vägas in i detaljberedningen av budgeten.

Utskottet understryker att World Antidoping Agency måste stödjas.

1. En ny näringspolitik och informationssamhället

Finland har utsett en ny näringspolitik och informationssamhället till första prioriteter i EU-budgeten för 2003. Det finns goda grunder för valet ur både Finlands och EU:s synvinkel: Paavo Lipponens andra regering har som mål för näringspolitiken att trygga den ekonomiska tillväxten,

förbättra sysselsättningen och bredda produktionsstrukturerna samt skapa en konkurrenskraftig omgivning för inhemska och utländska investeringar i Finland. På toppmötet i Lissabon ställde EU i sin tur som strategiskt mål att unionen fram till 2010 skall vara den mest konkurrenskraftiga och dynamiska informationsbaserade ekonomin i världen. Det krävs nya näringspolitiska satsningar för att målen skall nås.

I Lissabon fattades vidare beslut om en övergripande strategi för att utveckla informations-samhället och en FoU-politik, påskynda en strukturomvandling som gynnar konkurrens-kraften och innovationer samt att genomföra den inre marknaden och den vägen förbereda en övergång till en informationsbaserad ekonomi och informationssamhället.

EU har en ambitiös målsättning. Just nu ligger EU rent generellt efter Förenta staterna i att bygga upp ett informationssamhälle och skillnaderna mellan medlemsländerna är stora. EU-utvidgningen ställer dessutom vissa krav på utvecklingsarbetet. Också av dessa orsaker faller det sig naturligt att prioritera en utveckling av informationssamhället under de kommande åren. Med tanke på transportområdet är det viktigt att informationssamhället utvecklas, för informationssamhällets tjänster kan nyttiggöras i den transportrelaterade tekniken (t.ex. telematiska tjänster och smarta transportnät).

Resultaten hittills av påbörjade informations-samhällsprojekt är så pass knapphändiga att det behövs fortsatt utvecklingsarbete. På toppmötet i Stockholm 2001 synade kommissionen effekterna av programmet eEurope för informations-samhället och omstruktureringen av den offentliga förvaltningen och lade fast åtta frågor som kräver närmare granskning. Bland dem kan nämnas datorstödd inlärning och databaserat arbete, elektronisk handel, åtgärder mot marginalisering, elektronisk administration och datasekretess i nätverk.

Genom prioritering av ett effektivare informationssamhälle gynnas dessutom sådana attityder som hjälper att marknadsföra informations-samhället och staka ut de politiska riktlinjerna för framgångsrika projekt typ eEurope och eEu-

rope+. Det gagnar målet för handlingsplanen eEurope 2000 att ge hela Europa tillgång till fördelarna med informationssamhället.

Utskottet finner det viktigt att EU i sina budgetprioriteringar ser till att det finns adekvata resurser för projekt typ eEurope och att det allmänna har behövliga förutsättningar för att producera datanätverkstjänster.

Omkring 90 procent av anslagen för stödjan- de av informationssamhället i EU-budgeten har öronmärkts för teknisk infrastruktur och utveckling av den. Utskottet omfattar regeringens syn att framför allt satsningarna på innehållsle- verans bör ha särskild prioritet och att leveranser av digitalt innehåll klart bör framgå av budgeten.

2. Stöd för den utvidgade unionens närområden

Gränsområdesprogrammet, den nordliga dimen- sionen. Att stödja unionens närområden inför utvidgningen är en lämplig prioriterad åtgärd under 2003, eftersom de sista förberedande åtgär- derna för utvidgningen infaller under 2003, om EU utvidgas 2004 enligt de mål som ställts upp av Europeiska rådet i Göteborg.

Regeringen utgår i sitt ställningstagande från att EU-utvidgningen betyder förändrad status för de länder och områden som gränsar till unionen och att den utvidgade unionens närområden i det läget behöver mera finansiering. Trots att kandi- datländerna har gjort mycket för att modernisera sina ekonomier under de senaste åren är den eko- nomiska klyftan mellan de nuvarande medlems- staterna och kandidatländerna fortfarande stor. Enligt kommissionens analys skiljer det sig mycket i socioekonomisk utvecklingsnivå och konkurrenskraft också mellan randområdena kring kandidatländerna i Tyskland, Österrike, Grekland, Italien och Finland. Också arbetslös- heten uppvisar stora variationer i dessa områden.

Finland utgår från att det väsentliga är att fi- nansieringen av de nordliga områdena enligt Tacisprogrammet och gränsområdena är tryggad. Vi bör framför allt se till att en tillräckligt stor bit av hela Tacisprogrammet kommer Nordväst- ryssland, dvs. våra närområden, till godo. Den

centrala biten i Tacisprogrammet med tanke på utvecklingen av den växande unionens närområden är dess gränsoverkomponent CBC. Just nu är det aktuellt med stegvis ökade satsningar på denna komponent.

Europeiska råden i Nice och Göteborg uppmanade kommissionen att komma med ett förslag till program för förstärkt konkurrenskraft i gränsoverområdena med särskild hänsyn till utvidgningens kortsiktiga konsekvenser för dessa områden. Kommissionen presenterade i juli 2001 ett meddelande om utvidgningens konsekvenser för kandidatländernas gränsoverområden. I meddelandet föreslås åtgärder med en total finansiell effekt på 195 miljoner euro för dessa områden under 2003—2006. De viktigaste av dem gäller projekt som genomförs inom ramen för TEN-transportnäten, Interreg-programmen och ungdomsprogrammet Youth.

Enligt vad utskottet har erfarit nådde rådet och Europaparlamentet i budgetrådet i november samförstånd om att gränsoverprogrammet skall förstärkas genom åtgärder för totalt 65 miljoner euro utöver det som kommissionen föreslagit för utveckling av gränsoverområdena. Finlands finansiella bidrag till gränsoverprogrammet omfattar områdena som angränsar till kandidatlandet Estland, dvs. storområdena i Nyland och södra Finland (s.k. NUTS II-nivå). I linje med Finlands preliminära ståndpunkt stöder finansutskottet en förstärkning av gränsoverprogrammet och anser att resultaten i budgetrådet är positiva ur Finlands synvinkel.

När det gäller ökad finansiering av den utvidgade unionens närområden är det i första hand de nuvarande finansiella instrumenten som kommer i fråga. Med hjälp av dem finansieras handlingsprogrammet för den nordliga dimensionen som är av grundläggande betydelse för Finland. Det finns tre vägar att finansiera den nordliga dimensionen inom ramen för Tacis: egentliga Tacis, ovan nämnda gränsoverprogram och anslaget för Östersjöområdet, som på parlamentets initiativ har funnits upptaget i budgeten under 1999—2001. Finland har inte föreslagit några nya finansiella instrument för den nordliga dimensionen och därmed måste vi kunna utgå ifrån

att nivån på de instrument som kommissionen har till sitt förfogande är garanterade. Om Tacis-budgeten minskar, minskar också sannolikheten för att kunna utverka finansiering för projekt inom ramen för den nordliga dimensionen.

Gemenskapens program är inte lätta att anpassa till målen för den nordliga dimensionen. Finansutskottet har redan i tidigare sammanhang (bl.a. FiUU 18/2001 rd) noterat att de led som svarar för administreringen av olika program (Interreg, Phare, Ispa, Sapard och Tacis) bör intensifiera sitt inbördes samarbete i att genomföra handlingsprogrammet för den nordliga dimensionen och sin samverkan med internationella finansinstitut för att finansiera konkreta projekt. Enligt erhållen utredning har samordningen av program blivit något bättre under årets lopp. Inför ministerkonferensen i april om den nordliga dimensionen utarbetade kommissionen anvisningar för samordning av Tacis- och Interreg-programmen. Finland har bistått samordningsarbetet genom ett projekt finansierat med närområdesmedel. Projektet avser att förbättra projektkundandet i närområdena, stödja gemensam projektprioritering och höja kvaliteten på projektplaner. Finansutskottet understryker vikten av ökad inbördes samordning av programmen också framöver.

Transportnät. Efter hand som unionen utvidgas lyfts betydelsen av de transeuropeiska transportnäten och finansieringen av dem fram. Goda transportförbindelser spelar en central roll för att undanröja regionala skillnader och höja den regionala konkurrenskraften. Genom effektiv uppkoppling av de transeuropeiska näten till länder bortom kandidatländerna kan det ekonomiska samarbetet också med och mellan dessa länder stabiliseras och utvecklas. Men det finns ett stort tryck på arbetet med att utveckla transportsystemet i Europa, för samtidigt som transportvolymer och trafikstockningarna ökar är det angeläget att minska de transportrelaterade miljöolägenheterna, uppmärksamma principen om en bärkraftig utveckling och förbättra säkerheten i trafiken. EU tar särskilt fasta på miljövänliga transportformer samt järnvägs- och vattenvägs-

transporter i utvecklingen av varustransportrut-
ter.

Utskottet pekar på den roll som de trans-
portinfrastrukturella projekten spelar i hand-
lingsprogrammet för den nordliga dimensionen.
Gemenskapens program är som sagt inte lätta att
anpassa till målen för den nordliga dimensio-
nen. Ju större betydelse denna dimension får,
desto mera målmedvetet måste de finansiella
systemen utvecklas för att programprojekten
skall kunna genomföras.

Goda transportförbindelser utgör ett väsent-
ligt inslag i ett fungerande ekonomiskt samar-
bete mellan Ryssland och EU. Den viktigaste
transportleden för Finland är korridor 9 A från
Helsingfors via S:t Petersburg till Moskva. Den
hänger samman med planer på en snabb tågför-
bindelse mellan Helsingfors och S:t Petersburg,
vilket i sin tur kräver att bl.a. baninfrastrukturen
utvecklas. Möjligheterna till EU-finansiering för
projektet bör synas närmare. Enligt utskottets
mening är det vidare viktigt att det avsätts resur-
ser för att förbättra vattentrafiken, inte minst
Östersjötrafiken. Samtidigt gäller det att satsa på
att utveckla transportförbindelserna till och från
hamnarna och förbindelser som betjänar dem
och på investeringar i kombinerade transportfor-
mer.

Miljöfrågor. Stöd till unionens närområden in-
för utvidgningen är en högst motiverad budget-
prioritering också med hänsyn till miljön, för
miljöfrågorna kräver avsevärda resurser inte
bara i kandidatländerna utan också i deras rand-
områden. Finland har redan länge bedrivit när-
områdessamarbete i miljöfrågor med Baltikum,
Nordvästryssland och Polen. Det främsta målet
för Finland är att reducera sådana utsläpp från
närområdena som inverkar på tillståndet i Fin-
ska viken och Östersjön. Projekten fokuserar på
luft- och vattenvård samt avfallshantering. An-
dra viktiga mål är naturskyddet och bevarandet
av biodiversiteten i närområdena, likaså stöd för
gemensamma projekt för att reducera utsläpp av
växthusgaser. För att arbetet skall ge resultat be-
hövs det ett effektivt multilateralt samarbete
med bl.a. EU och internationella finansinstitut.

EU:s miljöskyddslagstiftning anses vara hög-
kvalitativ. Harmoniseringen av miljölagstift-
ningen och en effektiv verkställighet och över-
vakning av den är stora utmaningar som kräver
betydande ekonomiska investeringar. EU spelar
en central roll också i frågor som har med kli-
matförändringen och luftvården att göra. Ut-
släppssituationen beror i långa stycken på ett
lands socioekonomiska och tekniska utveckling
och där spelar EU:s egna stödpolitiska beslut en
avgörande roll.

Utskottet framhåller hur viktigt det är att ut-
veckla miljösektorn som ett led i handlingspro-
grammet för den nordliga dimensionen.

Det är mycket positivt med tanke på Öster-
sjön att det går framåt med byggarbetet på det
sydvästra avloppsreningsverket i S:t Petersburg.
Åtgärderna för att förbättra tillståndet i Öster-
sjön förutsätter fortsatt kraftfulla internationella
insatser, och i och med utvidgningen är det i
högsta grad motiverat för EU att satsa mera på
miljöpolitiken i Östersjöområdet. De blivande
medlemsländerna bör absolut uppfylla EU:s mil-
jökriterier vid sitt tillträde. Utom att näringsbe-
lastningen måste reduceras måste också be-
kampningen av kemikalie- och oljeskador i Ös-
tersjöområdet bli effektivare och havsforskning-
en i Östersjön förbättras.

3. Kraftfullare insatser för att utveckla lands- bygden

I sina budgetprioriteringar lyfter regeringen
fram insatser för att utveckla landsbygden, för
att skapa alternativa arbetstillfällen på landsbyg-
den, bredda landsbygdens näringsstruktur och
bidra till att garantera basjordbrukets lönsam-
het. Regeringen anser det viktigt att mera medel
avsätts på gemenskapsnivå för att utveckla
landsbygden.

Finansutskottet tog fasta på landsbygdspoliti-
ken bland annat i sitt utlåtande FiUU 15/2001 rd
om den andra sammanhållningsrapporten. I det
sammanhanget ville utskottet göra en åtskillnad
mellan landsbygdspolitik och jordbrukspolitik.
Landsbygdspolitik är ett betydligt bredare be-

grepp och omfattar alla näringar och befolkningsgrupper på landsbygden.

I samband med behandlingen av sammanhållningsrapporten framgick det vidare att kommissionen har en helt annan uppfattning om landsbygd än Finland. Med utgångspunkt i statsrådets principbeslut om riktlinjerna för landsbygdspolitiken inbegriper begreppet landsbygd beroende på åtgärder landsbygden kring centralorter, kärnlandsbygden och den perifera glesbygden och genom interaktionsåtgärder också städer. Utskottet fäste sig vid att framför allt den perifera glesbygden har haft alldeles för liten nytta av strukturfondernas programbaserade utvecklingsarbete som de regionala utvecklingsmyndigheterna har ansvar för. Det är bara kring några få tillväxtcentra som det har uppstått växande och allsidigare landsortsbebyggelse.

I sitt aktuella ställningstagande poängterar regeringen att en ökad resurstilldelning inte får särbehandla något område. Dessutom bör det ses till att basjordbrukets lönsamhet inte ställs på spel i ogynnsamma områden inom gemenskapen.

I detta sammanhang understryker utskottet betydelsen av det regionala programmet för landsbygdsutveckling, ALMA. Programmet genomförs 2000—2006 i områden utanför mål 1-programmet i södra och västra Finland med undantag för de 12 största städernas detaljplaneområden. ALMA har som mål att bromsa den nedåtgående befolkningstrenden i perifera glesbygder och kärnlandsbygden och åstadkomma en balanserad befolkningstillväxt och befolkningsstruktur samt att öka företagsamheten och arbetstillfällena. Vidare skall gårdarnas inkomstbas stärkas och landsortsbyarna bevaras som fungerande boende-, arbets- och företagsmiljöer. Detta arbete fokuseras på en allomfattande utveckling av perifera glesbygder och kärnlandsbygden.

Utskottet framhåller att den finansiella ramen för programmet ALMA för hela programperioden 2000—2006 är omkring hälften av vad som var tänkt i det första programutkastet, som tar hänsyn till regionala behov. Om det är möjligt

att se på nytt på den finansiella ramen finns det klara objekt att använda medlen på.

4. En satsning på unionens energipolitik

Statsrådet ger en mycket begränsad beskrivning av de prioriterade åtgärderna inom energipolitiken. Det nämner i första hand det nya beslutet om riktlinjer för TEN med anknytande naturgas- och elnätinvesteringar inom unionen och i kandidatländerna. Orsaken är antagligen den att EU ännu inte har någon gemensamt formulerad energipolitik, den hör fortfarande till medlemsstaternas behörighet.

Utskottet tillstyrker att de forskningsprojekt som tas upp i skrivelsen drivs på och menar att det i framtiden behövs samarbete och satsningar på en utbyggnad av det europeiska naturgasnätet till Finland och våra närområden. Finland kunde för sin del och som ett led i åtgärdsprogrammet för den nordliga dimensionen främja de nordliga kontakterna mellan Centraleuropa och Ryssland.

Utskottet anser vidare att EU i sin budget bör prioritera energipolitiken över lag för att det skall uppstå en fungerande inre energimarknad. Till exempel i Lissabon ställde ju EU som mål att alla konsumenter 2005 skall ha rätt att välja sina gas- och elleverantörer.

Åtgärderna inom området energi kunde fokuseras till exempel på riktlinjerna i den Grönbok om en energistrategi för Europa som kommissionen lagt fram: (1) påverkan av efterfrågan, (2) effektivare energianvändning och energisparåtgärder, (3) utbudsfrämjande åtgärder och utveckling av förnybara energiformer och (4) säkerhet i energiförsörjningen.

Också Vitboken om en europeisk strategi för trygg energiförsörjning från 1997 och direktivet om främjad energiproduktion från förnybara energikällor från september 2001 ger en god grund för samarbetet i Europa. Vitboken ställer som mål att höja andelen förnybara energikällor från nuvarande 6—7 till 12 procent fram till 2010. I direktivet förutsätts att 22,1 procent av elbehovet i EU-området skall komma från förnybara källor fram till 2010. Detta förutsätter en systematisk satsning på energiprojekt tills må-

len har nåtts. Också Kyotoprotokollet kommer att få verkningar för alla sektorer av energipolitiken.

Finland är ett föregångarland i Europa när det gäller att använda förnybara energikällor. Finland är en föregångare också i flera andra centrala frågor, som användningen av biobränslen och kombinerat nyttjande av elektricitet och värme samt som producent av energiteknik. Med hänsyn till detta bör Finland vara aktivt pådrivande

såväl i att välja budgetprioriteringar som i att få i gång åtgärderna när valet står klart.

Utlåtande

Finansutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att det omfattar statsrådets ståndpunkt i saken men med anmärkningarna ovan.

Helsinfors den 18 december 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Maria Kaisa Aula /cent
medl. Pirjo-Riitta Antvuori /saml (delvis)
Seppo Kääriäinen /cent
Reijo Laitinen /sd (delvis)
Markku Laukkanen /cent
Hanna Markkula-Kivisilta /saml (delvis)
Tuija Nurmi /saml
Ola Rosendahl /sv (delvis)
Matti Saarinen /sd
Sakari Smeds /kd
Irja Tulonen /saml

Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Kari Uotila /vänt
Jukka Vihriälä /cent
ers. Ulla Anttila /gröna
Liisa Hyssälä /cent (delvis)
Ulla Juurola /sd (delvis)
Riitta Korhonen /saml (delvis)
Pirkko Peltomo /sd (delvis)
Iivo Polvi /vänt (delvis)
Jussi Ranta /sd (delvis)
Anu Vehviläinen /cent (delvis).

Sekreterare vid behandlingen var

utskottsrådet Arvo J. Kämppi, vid behandlingen i utskottet
utskottsrådet Alpo Rivinoja, vid behandlingen i delegation
utskottsrådet Marjo Hakkila, vid behandlingen i delegation

utskottsrådet Hellevi Ikävalko, vid behandlingen i delegation
utskottsrådet Maarit Pekkanen, vid behandlingen i delegation.